

Szerkesztőségi froda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmmentlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyiltér- és felszólamások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legegyszerűbben postaltalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Egy közös baj.

Alig van az emberi társadalomban egy-egy általánosabb érdek, e mellett kevésbé rendezett ügy, mint a cseléd kérdése, melynek égető voltát mindenik család, — legyen bár az gazdag vagy szegény, egyszerű földmives vagy nagy birtokos, üzletember vagy hivatalnok, sajnos tapasztalja.

Ezt érezte, s ezen akart segíteni a törvényhozás, midőn az 1876-iki XIII-ik törvényzikket megalkotta.

Ugy de a törvényben foglalt, a szabadelvűség szellemétől áthatott, általános §-ok által — miként a tapasztalat bizonyítja, — épen az nem lett teljesen elérve, melynek megvalósítása ezéoztatott, t. i. az, hogy ezen osztály is legyen az emberi társadalomnak nélkülözhetlensége mellett munkás, hű s erkölcsileg kifogás alá nem eshető része.

Azonban a tapasztalat mindenütt az ellenkezőt bizonyítja s manapság azon cseléd, kiben a fentebbi erények teljesen megvolnának, ritkábbak a fehérhollónál, s ennek káros hatását főképpen a középosztály, veszedelmes voltát pedig az egész emberi társadalom tudja és érzi.

Mert míg a földmives osztálynál, hol a család tagjai nem elegendők a reájok váró munka elvégzésére s így a cseléd tartás szüksége forog fent, legtöbbnyire olyanokat fogadnak cseledekül, kik a műveltségnek csaknem azon fokán állanak, mint a gazda s annak családja, minek folytán amaz, — ha csak lényeges kifogás ellene elő nem fordul, nagyobbára beolvad a családba, ennek tagjaival végzi foglalkozását; magára hagyatva ritkán s csak is oly teendők végzésénél van, melyekkel nagyobb felelőség nem jár, s munkaköre a gazdájával csaknem ugyanazonos, minek folytán a nagyraevágás által tévutra vezetni alkalma nincs; hasonlításokat az egyes társadalmi osztályok közt tenni nem képes; a divatnak szeszélyes változásai nem érintetik s mindazon társadalmi hullámzások, melyeknek szele olykor-olykor átesap az emberiség felett, átrepül felette is a nélkül, hogy az — legyen célirányos vagy nem, — érintethető.

Azonban a középosztálynál — el lehet mondani, — ez egészen másként van. — Itt a gazda társadalmi állása, foglalkozása, műveltsége, munkaköre, hivatalos és házi teendői, sőt még azon eszközök

is, melyekben szórakozást keres, egészen mások lévén, ür támad a cseléd és gazda között, ez csak is — a törvény értelme szerint — a kikötött teendők elvégzésére utasíthatja, amaz pedig ezeken kívül másra nem szorítható. — E mellett a középosztály munkaköre, jövedelme oly sokféle, így cseléd tartási képessége is oly változatos, mint a minő sem a felső sem az alsó osztálynál nem található.

Ezen fokozatok megteremtették a cselédek közötti rangfokozatot is. — Mert hiszen nem látott senki még kocsist, ki inas, — inast ki komornok nem akart volna lenni. — Hát még a nőcselédnél hogy állnak a dolgok? A pesztonka alig egy év múlva, tekintet nélkül arra, hogy van-e reá képessége és ereje, szobaleánygyá lépteti magát elő; a szolgálóból gazdasszony válik; bosszuságára a háziasszonyoknak.

Az illetők igényei a szerint emelkednek, a mint a volt gazda könnyelműsége, ki a cseléd könyvébe a foglalkozást lekiismeretlenül írta be, vagy pedig a cseléd vakmerősége folytán egyik munkakörből magát a másikba átesempészni sikerült.

Itt azután, — különösen a nőcseléd leg többje, — ha komoly ezélul nem lebeg előtte a házasság mint életpálya, — ha e mellett a czifraságra való hajlam rákfenéje meglepi, reálép azon lejtőre, honnan többé visszatérés nincs, lesz azután a prostitúciónak eszközévé, sőt veszedelmes terjesztőjévé.

Épen ez az, mit magának a társadalomnak meg kell akadályoznia teljes erővel.

De miként? ez a nagy kérdés. — Mert hiszen tudjuk a legpéldásabb háznép között foglalkozó cseléd is, mily hamar romlik el, különösen városokban, mi azt bizonyítja, hogy a gazda és házi asszony szülei-bánásmódja sem tudja ma már a bukástól a cselédet megmenteni; sőt hasztalan itt ezek támogatására még magának a fent idézett törvénynek szelleme is. A baj általánossá vált, sőt talán soha sem volt oly mérvű, mint napjainkban.

Tehát e kettő már nem elég a baj orvoslására, így gondoskodni kell módokról és eszközökről, hogy e veszélyes baj ereje ne csak gyöngítésék, de teljesen ki is irtassék.

Erre nézve állítsunk cseléd-egyletet, melynek tagjaivá csak is azok lehessenek, kik hűség,

szorgalom, becsületesség főképpen pedig a tiszta erkölcs szempontjából kifogás alá nem eshetnek. Olykor-olykor jutalmazzuk azokat, kik több évi kitartó munkásságuk által magukat egy vagy másik családnak kiegészítő tagjaivá tették.

Azonban ennek helyes és igazságos megítélése, illetőleg elbirálhatása végett nélkülözhetlenül szükséges, hogy a cseléd tartó gazdák és háziasszonyok szigorú lelkiismeretességgel töltsék ki a cseléd könyv egyes rovatait, nehogy másoknak szántszándékkal a félrevezetés folytán kárt okozzanak; hogy továbbá szigorú községi szabályrendeletek alkottassanak községekben és városokban, melyek a helyi viszonyok figyelembe vételével a cselédnek működését a házon kívül, hova már a cseléd tartók köre ki nem hathat, — ellenőrizték, vagy legalább az ellenőrizés lehetőségét kimutassák.*) **K-k.**

A gömörmezei muzeumegyesület alapszabályai.**I. Szakasz.****Az egyesület czime, pecsétje, czélja és eszközei:**

1. §. Czime: „Gömörmezei muzeum-egyesület.” Székhelye: Rimaszombat. — Hivatalos nyelve: a magyar.
2. §. Az egyesület Gömörmezei törvényhatóságának pártfogása alatt áll.
3. §. Pecsétje ezen körirattal: „Gömörmezei muzeum-egyesület 1882.”
4. §. Czélja: Gömörmezei gazdasági, ipari, természeti, művészeti és tanügyi viszonyaira, történelmi múltjára vonatkozó tárgyaknak állandó muzeumban való egybegyűjtése, megőrzése és ismertetése a közművelődés érdekében. Mindezen tárgyakat részint saját költségén, részint adományozás útján gyűjti egybe, részint pedig egyesektől és testületektől — tulajdonjoguk fentartása mellett — letéteményül fogadja el.
5. §. Czéljainak előmozdítására:
 - a) az egyesület szakosztályai által nyomozásokat, kutatásokat és tanulmányozásokat eszközöl;
 - b) fölvételekkel egybekötött gyűléseket tart;
 - c) időszaki kiállításokat rendez;
 - d) évkönyveket ad ki.
6. §. A muzeum áll: gazdasági, ipar-művészeti, régészeti.

*) E tárgyhoz nekünk is lesz szavunk. De mielőtt nézeteink nyilvánosságra hoznók, tisztelettel felhívjuk lapunk barátjait e kérdés fontosságára s nézeteinknek velünk való közlésére, — mert e tárgy minden esetre megérdemli azt, hogy minél több oldalról világosítsák meg.

T Á R C Z A.

Augusztus havi teendők a virágos kertben.

Éjjel és nappal egyiránt tikkasztó meleg és nagy forróság van. Az aratás véget ért, s a letarolt gabonaföldeken vidáman repkedő madarak egész serege csipkedik fel az elhullott magot. Mindenféle a remélt termés várható jelenségei tűnnek előnkbe. A nap sugarainak hatása a már kifejtett gyümölcsnek egészen más színt kölcsönöz, érleli; a szőlőgerezd bogyói fényt és üveges átlátszóságot nyernek, a szilva kékelleni kezd és hamvasodik.

Igy mulik el a nyár. De a virágos kertben teendőinkre nézve még augusztus havában sincs szünet. Teendőink pedig a következők:

A virágágyak és az utak a gyomnövényektől folyton tisztíttassanak. Hogy az utaknak rendesen tisztántartása megkönnyíthessék, e részben a következő eljárást ajánlhatom: a szükséglet minőségéhez képest, vegyünk 50—60 liter vizet, melybe mintegy 10 kilo oltatlan meszet és 1 kilo törött bűdöskövet adunk. Mind ez jól összekevertetik s hogy teljesen feloldassék egy-két napig állni hagyható, mire újra jól felkavarjuk s kert-utak és minden oly hely, melyet gyom és fűtől tisztán kell tartanunk, jól megöntöztessék. Ennek hatása biztos s egynehány évre terjed ki.

A gypszönnyegyet csak nedves, esős időjárás után, ha a forróság alább hágy, lehet aratnunk, máskülönben kiég és hézagos marad. Ha tartós szárazság van, akkor leggel és este jól megöntözzük.

A virágcserepekben, ablakok, erkély és verendákon levő disznóvénnyek, hogy ha a napnak valamely részén át a nap égető sugarainak kivannak téve, vagyha száraztő szelek érik, nagyon megsínlik ezt. De még inkább szenvednek, hogyha a cserepekben földjük a nap sugaraitól felette átmelegül, — tudva levő pedig, hogy az agyag igen jó hővezető, mi a növény gyökerei és gyökérrösztyjaira pusztítóan hat. — Ennek, hogy elejét vehessük, legjobb a virágcserepeket nagyobb, más virágcserepekbe úgy elhelyeznünk, hogy falai

közt némi ür marad, melyet moh vagy iszappal töltünk be. S hogyha ezt olykor-olykor jól megöntjük, nemesak alkalmas mérséklétel, hanem a virágcserepekben levő földnek megfelelő — egyenletes nedvességet is eszközölhetjük. Ez igen egyszerű s nem is költséges, eljárással azt érjük el, hogy virágaink folytonosan virulón tenyésznek majd.

A magról kelt szegfűplánták augusztusban ültetnek el. A döntvények és bujtatott szegfűvek pedig anyatóveiktől külön választatnak s tápláló jó kertiföldbe ültetessenek: az ugynevezett cserepszegfűvek — Topfnelken, — megfelelő nagyságú virágcserepekbe, kiváló jó földbe, szintén most ültethetők át.

Télben virágzásra, nyári ibolya és rezeda magot e hó közepe táján haladéktalanul kell vetni, még azon esetre is, hogy ha a múlt hónapban többet vetettünk volna, mint a mennyit telelni szándékunk volt. Az ily ismételt magvetés pedig azért történik, hogy folytonosan tartó virágzást tudjunk felmutatni. A téli vagy esaszár ibolya olyan töveit, melyeken virág-bimbó-hajtások mutatkoznak, hogy ha ezek teljesen nyíló virágra engednek következtetnünk, virágcserepekbe ültetendők át és árnyékos, hűvös helyen tartatnak. Egyáltalában valamennyi telelő disznóvénnyek, hogyha a szabadban voltak kiültetve, e hó vége felé kivételesen s virágcserepekbe ültetve csaknem a Mihálynap derek bekövetkeztéig künn hagyhatók. — A három vagy négy éven át ugyanazon egy helyen volt egymás növények, liliumok, esaszár korona, nárciszok és a többi, kizöldendők és sarjmagyaiktól külön választva, számukra ásatott és kellően rendbehozott új virágágyba ültetessenek el. Ez azért történik, minthogy a tapasztalás tanúsította, hogy különösen a tulipánt hagymák, ha több esztendőn át hagyatnak egy helyen, silány és elkeresult, vagy épen semmielő virággal sem nyílnak. Ennek képesében szükséges azt is érintenem, hogy üzdeit tenyésztésre néhány virághagyma már most elültethető cserepekbe.

Évelő disznóvénnyek: százsorszép, Bellis perennis, sarkvirág, Delphinium, estike, Hesperis, ba-

zsál, Paenonia, kankalin, Primula, szagos viola, Viola odorata s mások töveit most szedessenek szét és újra plántáljuk el.

Az olyan disznóvénnyeken, melyekről magot akarunk gyűjteni, csak a jól kifejtett, tökéletes néhány virágot hagyjunk meg, a többi lecsipendő; ez eljárás a jó és kifogástalan magvakat biztosítja. Az érett virágmagvak begyűjtése szorgalmasan folytattatik.

A virágcserepek és a szabadban nevelt rózsákat, nem különben mindenféle díszeserje és bokrokat, a menyiben eddig meg nem történt volna — alvó szemre szaporítani ne mulasszunk el. Ugyancsak most történik az üzdeit tenyésztésre kismélet viola, nefelejts és kankalinok virágcserepekbe ültetése. Ugyazintén a díszeserjék közül e czélra szánt Deutzia, Viburnum, Syringa és Weigelia s a rózsák szabályosan visszametszése, hogy minél bokrosabban fejlődhessenek s a majd elkövetkeztett farsangon dusan virágozhassanak.

A fülbemászó, Forficula auricularia, Ohrwurm, a GeorGINÁKAT pusztító rovar, szorgalmasan irtandó, mit ha elhanyagolunk, alig lesz alkalmunk és módunk szép GeorGINÁKAT felmutatni.

A virágoskertek augusztushavi viránya a következő fajokban bővelkedik: Amaranthus, Althea, Aster, Celosia, Lathyrus, Lavatera, Lupinus, Malva, Tagetas, Zinna, az évelő disznóvénnyek közül pedig: Alstromeria, Althea rosea, Chelone, Hibiscus, Hortensia, Lobelia, Magnolia, Myrtus, Nerium Oleander, Punica Granatum, Polianthus tuberosa s több más.

Hogy milyen gazdag, menyenyire változatos, magában véve a virágoskertű Flóra, kitűnik abból is, hogy ha az eddig felsorolt havonkiut virágzó növényfajokat összeszámítjuk, meggyőződhetünk arról, hogy majd minden hónapban, más-más disznóvénnyek is virágoznak.

Kunszt János.

szet-történelmi, természettudományi és tanügyi osztályokból. Ezen osztályokba egybegyűjtetnek, még pedig:

a) a gazdasági osztályba az eltartható termények, gazdasági épületek és berendezések tervrajzai, gazdasági eszközök mintái;

b) az ipar-művészeti osztályban a kézi, és gyáripar termékei nyers és feldolgozott állapotban, eszközei, vagy ezeknek mintái, rajzai, — továbbá a kézművészeti tárgyak, u. m. festmények, rajzok, metszetek, szobrok s egyéb plasztikai művek;

c) a régészettörténelmi osztályba a megye területén talált kő-, bronz- és vaskori régiségek, történelmi emlékek, házi- és hadi-eszközök, butor és ruhaneműk, ékszerek, pénzek és érmekek, okmányok, nyomtatványok, nemesi czimerek, hatóságok és társulatok pecsétjei stb., a megyebeli kiválóbb férfiak arczképei, életrajzai és művei;

d) a természettudományi osztályba az állat-, növény- és ásványországok különösen Gömörmegyében gyűjtött tárgyai;

e) a tanügyi osztályban a megyei iskolaépületek tervei s felszerelése mintákban és rajzokban, mindenemű taneszközök, a tanulók kézi munkái, írásai, rajzai stb.

7. §. Az egyesület a szükséghez és a tagok számához képest ugyanezen osztályok szerint szervezkedik.

II. Szakasz.

Az egyesületi tagok és ezeknek jogai és kötelezettségeik:

8. §. Az egyesület tagja lehet, ki az egyesület valamely tagjának ajánlatára az igazgató választmány által fölvétetik.

9. §. A tagok négyfélék: tiszteletbeliek, alapítók, rendesek és pártolók.

a) Tiszteletbeli tagokul oly egyének választanak, kik az egyesület irányában maguknak kitűnő érdemeket szereztek; ezek az egyesületi rendes tagok jogait élvezik, az egyesületi terhek alól azonban mentesek.

b) Alapító tagok, kik az egyesület czéljainak előmozdításához készpénzben, értékpapírban vagy jogérvényes kötelezvényben husz oszt. ért. forintot lefizettek vagy biztosítottak; a kötelezvényileg biztosított összeg után azonban tartoznak mindaddig 5% kamatot az egyesület pénztárába beszolgáltatni, míg a tőkét le nem fizették.

c) Rendes tagok, öt éven át évenként egy oszt. ért. forintnak fizetésére kötelezik magukat, mely fizetési kötelezettség azonban az illető tag halálával az öt év letelte előtt is megszűnik. Ha valamely tag az öt év letelte után az egyesületből ki akar lépni, köteles ebbeli szándékát a titkár által az igazgató választmánynak fél év elteltével előbb írásban bejelenteni, különben ugy tekintetik, mint ki e szakaszban megjelölt kötelezettségeit újabb öt évre hallgatag vállalja el.

d) Pártoló tagok, kik minden további kötelezettség nélkül az egyet pénztárába egy évre legalább 50 krt. befizetnek.

10. §. Az alapító és rendes tagok részére kívánatra oklevelek állítanak ki. Ily oklevélért egy forint fizetendő.

11. §. Az alapító, tiszteletbeli és rendes tagok a közgyűléseken határozati joggal bírnak; tagokat ajánlhatnak s az egyesület által kiadandó évkönyveket kiállítási áron kapják; a pártoló tagoknak azonban a közgyűlésen csupán tanácskozási joguk van.

12. §. Az egyesületi tagság megszűnik:

- a) a tag halálával,
- b) önkényes kilépés által a 9. §. e. pontja értelmében;
- c) ha valamely tag ellen nyereszkedési vágyból követt eselekmény miatt büntető ítélet hozatott;
- d) esőbe jutás és
- e) az egyesületből való kirekesztés esetében (17. §. f.)

(Folyt. köv.)

Tanintézetek.

I. A rimaszombati egyesült protestans gymnasium. — Ez évi értesítőjét, mely már a harmadik, Baksay István ez évi igazgató tette közé. — Közöljük az értesítőből egész terjedelmébe a „Visszapillantást“ az 1882/3-ik tanévre annyival inkább, mivel benne a mellett, hogy az intézetnek mult isk. évi történetét foglalkozik, oly elveket pendit meg, melyek csaknem minden hasonló helyzetű és fekvésű felekezeti iskolát közelről érdekelnek.

A szepes-bélai csepkőbarlang leírása.

Weber Samu után németből ismerteti Tóth Samu.
(Folytatás.)

Az erdő nagyszerűségében sétálgattak még 1862-ban Gulden Lőrincz bélai polgár és az aranykereső Fábry késmárkról s találtak egy szűk barlangnyílást, melybe azonban nem messzire nyomulhattak be, mert a léghuzam gyertyáikat eloltotta. Egyes aranykeresőknek, habár egészen ismeretlen módon, be kellett hatolniuk a barlangba, mert benne egy porhatag falapátot és megjegyzett kötődéseket találtak. Ugyan e helyre bukkantak 1881. augusztus havában Husz Gyula és Britz János bélai polgárok, midőn egy szűk nyílást vettek észre, mely reves fatörzsekkel volt elzárva. Nevezettek behatoltak és hosszú barlang torkolatra találtak, mely alig volt annyira tágas, hogy épen bele bujhattak. Következő napon elláták magukat fáklyákkal és kötelekkel s ezeknek segítségével 10 meter hosszú lejtőn kellett alábocsátkozniuk, hogy további gyakran veszélyes előnyomulás közben felfedezzék a barlangot. — Ezen első feltaláláson kívül a későbbi felfedezésekre, különösen pedig a barlang újabb és szebb helyeire nézve legtöbb érdemök van Kaltstein Agoston és Verbóvszky Imre uraknak, kik fáradságtól s veszélytől vissza nem riadva, számtalan kirándulást tettek, míg nem a barlangot jelenlegi terjedelmében felfedezték. Szerzőnek (Weber) elég alkalma volt, midőn kísérletül esatlakozott hozzájuk, esodálni azt a halálmegevetést, melylyel ők gyakran egy egyszerű kötélnek a legnagyobb mélységbe szálltak alá; vagy kuszták fel a legmagasabb sziklafalakra, hol imitt-amott a lábuk gyenge támpontot vagy a kéznek bizonytalan gyámolt egy-egy kis stalagmit alig nyújtott. No de az efféle merészszeg gazdagon lón jutalmazva, a mint erről mi magunk is a barlang szemlélésénél mindjárt meg fogunk győződni.

4. A bélai csepkőbarlang.

I. A régi üregek.

Menet két óra. Jövet másfél óra. Az első bemenet a

„A rimaszombati egyesült protestans gymnasium a lefolyt tarévvál, harmadik évtizedét töltötte be.

Az új évtizeddel, az új középiskolai törvény életbe léptetése mellett gymnasiumunkban is új korszak veszi kezdetét.

Meenyiben fogja e törvény a „középkolák bajait“ orvosolni, nem tudjuk: ohajtanánk, hogy az általa elért eredmény teljesen kárpótolja azon sérelmet, melyet a protestansoknak eddig nehezebb viszonyok közt is megörzött önkormányzati jogán ejtett.

Az állam törvény által biztosított magának jogot, hogy ezután a protestans iskolákban is, csak az általa képesített tanárok fognak alkalmaztatni, s hogy biztosai jövőre hivatalosan fognak ellenörködni a protestansok érettségi vizsgáin is.

Azonban most már az államnak is éreznie kellene, hogy a jogok kötelezettségeket is vonnak maguk után, azon protestans gymnasiumok irányában, melyeknek fenntartását közművelődési czelok teszik kívánatossá, — a protestansok iránti méltányosságból; azok iránt pedig, melyeknek fenntartását még nemzeti érdekek is követelik, — önmaga iránti kötelezettségből.

Azon kedvező helyzetet, hogy Rimaszombát a két protestans fél által lakott két vidék érintkezési pontja lehet csak felekezeti érdekek tekinteti; de azon körülmény, hogy míg megyénknek Rimaszombattól délre eső részét tisztán magyar ajkúak lakják, északra nincs többé egyetlen magyar község sem a hazában, — fontos nemzeti érdekből is, s városunkat helyzete, a magyar nyelvnek s nemzetiségnek figyelmet érdemlő végvárává jelöli ki.

Sajnos véletlen, hogy épen ezen évben, melyben az új középiskolai törvényvel szemben, gymnasiumunkra is új feladatnak megoldása vár, a talán nagyon is kiérdemelt államségély helyett, egy másik, — a takarékpénztári betéteket megadóztató törvény, minden, a helybeli pénzintézetekben elhelyezett tőkéink után élvezett jövedelmünknek teljes tizedrésztől fosztott meg bennünket.

Hogy ily körülmények közt válsággal nem állunk szemben, csak azon folytonos áldozatkészségnek köszönhetjük, melylyel városunknak minden közpénztára, mind egyes polgárai valóban példás buzgalommal támogatják a közművelődést előmozdító intézeteket általában, azok közt kiválóan gymnasiumunkat, annyira, hogy alig van a városnak csak középszerű birtokosa is, ki 50—100 forinttal ne járult volna alapítókéjéhez, míg Dapsy Vilmos ur ő méltósága egy maga 300 forinttal segélyezi gymnasiumunkat évenként, s két pénzintézetünk ez évben is 400 forinttal járult szükségletei fedezéséhez.

Régi ohajtása városunknak s a vidéknek, hogy gymnasiumunk nyolcz osztályúvá egészítették ki, s e tekintetben élénk mozgalom is indult meg közelebb, s aránylag szép összeg is folyt be e célra; ma félm lehet, hogy tetemes áldozatra lesz szükség, hogy gymnasiumunk régi terjedelmében is, teljesen megfeleljen a növekedő igényekkel szemben feladatának.

Midőn Rimaszombát városa, mely addig is bőkezűen gyámoltotta gymnasiumunkat, midőn azt még egyedül a helybeli ref. egyház tartotta fel, ez előtt harmincz évvel 10000 p. forinttal járult az egyesült protestans gymnasium megalapításához, azon szándékkal és azon meggyőződésben tette azt, hogy azon áldozattal egyenlően mozdítja elő minden, bármely sorsban s helyzetben levő polgárának érdekét, s e kifejezett ohajttal szemben iskolánk az első években valódi realgymnasium volt, tanítványainak egy része az alsóbb osztályokban, a latin nyelvtani órák alatt más taneemben, az iparos pályára lépendő növendékek számára szükségesebb realtantárgyakban nyert oktatást; midőn gyakran megtörtént, s minden nehézség nélkül, hogy ezek közül az első év után, a szebb tehetségű növendékek, hajlamukat követve, a latin nyelv végéig az osztályt megisméltették, s a szorosan vett gymnasiumi osztályokban folytatták s végezték tanpályájukat.

A körülményeket ismerve, tagadni nem lehet, hogy városunkban, egy — alapjától kezdve kirekesztőleg tudományos pályára képező tanintézet, még az itt már terbe vett gazdasági-iskola mellett is, ma sem fog teljesen megfelelni minden igényeknek, s pedig nem Rimaszombát lesz egyedül ilyen s ehhez hasonló helyzetben. És itt önkénytelenül is eszünkbe jut, természetes és nem erőszakolt eljárás-e még ott is, hol helyben gymnasium és realiskola is van, a

négy elemi osztályt végzett, még csak 9—10 éves gyermeket, már jövő hivatásuk szerint választani szejjel s terelni külön, s már akkor kezdeni meg velök a külön iskoláztatást, mikor még alig lehet hajlamuk s szellemi képességük felett határozott ítéletet mondani?

Ha a helyett, hogy a két irányú középkolának, már alsóbb osztályaiban is, egyik tanintézetből a másikba való átlépés nehezítették, az elemi osztályt végzett gyermek még két évig, vagyis a középkola két alsó osztályában együtt hagyatnának; ha például a gymnasium két alsó osztályában a latin nyelv a tantárgyak közül teljesen kihagyatnék, s tanítása csak a harmadik osztályban kezdetnek meg, a már érettebb növendékek közt, s nagyobb heti óraszámában; az által a gymnasiumoknak, a közép iskolai törvényekben kijelölt célja, nem csak nem veszélyeztetnék; de a tapasztalás bizonyítaná, hogy még előmozdították; s az által nemcsak a „nem sok felét tanítás“ elve részeseülve figyelembe, de a „tulterhelés“ ellen annyit hangoztatott panaszok is kevesbednének.

Kétszeresen jótékony hatása lenne ily rendszernek gymnasiumunkra nézve, melyben a felső vidékről jött növendékek, az első s második osztályban még a magyar nyelv nehézségeivel is kénytelenek megküzdni; pedig ily helyzetben sem egyedül a mi gymnasiumunk van Magyarországon.

Hálásan tapasztaltuk ez évben is mind vidéki hitsorsosainknak, mind egyházi hatóságainknak áldozatkészségük által is bebizonyított meleg érdeket ödzését gymnasiumunk iránt. A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület ez évben is 20 fítot, N. és Ft. Kun Bertalan ev. ref. püspök ur. mint „a miskolci ref. egyház némely tagjaitól“ begyűlt összeget 20 fítot, a gömöri reform. egyházmegeve 40 fírt, a bereghi református egyházmegeve 4 fírt 17 krajczárt, a széplalmi ref. egyház 10 forint 50 krajczárt, a körmendi ágost. evang. egyház 1 fírtot, Eres és vidéke takarékpénztára 5 fírtot adományoztak; Lucze Istven oszgyáni ág. evang. lelkes 15 fírtot, Vozáry György, rimaszécsi járásbíró 14 fírtot gyűjtöttek, Vincez Dániel és Bellus János tanárok, volt jeles tanítványaink 5—5 fírtot évi járulékaikat beküldötték, a makói ref. egyház 5 év alatt 60 forint ajánlatot tett, melynek első részletét 12 fírtot be is küldötte, valamint a tiszai ág. evang. egyházkerület, e tanévtől kezdve az évenként segélyező tanintézetek sorába vette fel 42 forinttal gymnasiumunkat.

Tápiintézetünk részére segélygyűjtés végett kiboocsajtott növendékek a közelebb mult 1882. évben 559 fírt 41 kr. kegyes adományval tértek vissza a haza különböző részeiből; ez által lett lehetségessé, hogy 74 növendéket részesítettünk 26 fírt ebéd- s 16 fírt vacsoradíjért követelhető igényeket is kielégítő ellátásban, sőt szegényebb sorsu s szorgalmasabb tanítványainknak, e esekély díjból is elevegtünk összesen 383 forintot.

A vallásbanban a 4 alsó osztály protestans növendékei saját felekezeti lelkészeik s tanáraik által tanítottak az ötödik s hatodik osztályban együtt, felváltva, egyháztörténelemben s erkölestanban nyereket oktatást. Nagy becsű támogatás volt gymnasiumunkra nézve, hogy Terhes Pal és Szalóczy Dániel ref. lelkes, s Tury Sándor ref. segédlelkész urak szivesek voltak fölkérésünkre a litán s egyháztörténelem tanítását elvállalni. Kozmay Dezső okl. tanár ur a németnyelvtant az első félévben a második osztályban, Fábry Géza tanárjelölt ur a természet- és földrajzt egész éven át tanította az első és második osztályban; Dr. Szabó Sámuel orvos ur, mint már evek óta, ez időn is a legnagyobb odaadással s minden díj nélkül gyógykezelté növendékeinket.

Azonban a lefolyt tanévben érzékeny veszteségek érték gymnasiumunkat, kormányzó testületében, egyik buzgó tagja Lőrincz Endre, egyházmegyének is évek óta tevékeny, lelkes tanaesbírója, f. évi febr. 19-én Dr. Szabó Mihály gymnasiumunknak buzgó, fáradhatlan pénztárnoka ugyanazon hó 11-én elhaltak, áldott emlékeket hagyva gymnasiumunkban magok után. Pénztárnokká Dapsy Viktor ur választott meg, ki már öröklötte a meleg érdeklődést tanintézetünk iránt; a Lőrincz Endre ur halálával megüresedett képviselőt még betöltve nincsen. (Azóta dr. Szabó Sámuel ur választott meg. Szerk.)

És így gymnasiumunknak is, mi általában az emberi intézményeknek sorsa, a lefolyt tanéven át, jóból is, rosszól is kijutott osztályrésze.

f o r r á s v ö l g y e e s k e nyerge alatt 962 m. magasságban fekszik a tenger színe feletti, és fél óráig tart a felmenetel az említett Kotlina völgymélyedésből. Köszönet a nevezett barlangkeresők fáradhatlan vizsgálódásainak sikerült egy második, sokkal kényelmesebb, a barlangba egyenes irányban vezető bemenetet felfedezni, mely a szekérutól 10—15 perc alatt elérhető s a forrásvölgye eske oldalfalánál fekszik. Itt a bejáratnál is van egy védsátor, melyet netán kihülésre, pihenésre, vagy a felesleges öltöndarabok lerakására használhatunk. Semmiesetre sem időzünk itt sokáig, mert égünk a tudvágytól, mielőbb ismerni tanulni a pompás üregeket. A kőzet, melyben a barlang fekszik, sötét-szürke-fehér mész, mely a Triaskorból való. — Utunk egyenes sikon déli irányban visz a Britz és Husz lépcsőkhöz, melyek a bejáratnál 101 méter távolságban vannak s melyeknek közelében található a Vad barlang egy 180 m. hosszúságú sziklahasadék, minden csepkő nélkül. Mielőtt a barlang felszerellett volna, kötélnek bocsátkoztunk alá a mélységbe, hol a barlang mindinkább szélesedik és délnyugati irányt vesz fel. A falakon kezdenek már a csepkövek fodrozott gyapjuhoz hasonlítani. Itt és amott az oldalfalak fülkévé tágulnak, mely szintén csepkövel van kirakva. A légmérséklet ezen előüregben 1882. Aug. 30-án 7° C. volt. Utunk folyamában következő nevezetességek említendők:

1. A mélyut, egy barlangi ágazat, mely a barlang legmélyebb pontjához vezet 882.4 m. A járda maga 135 m. hosszú, sziklatömegekkel betölt. A falakon levő veres sárgaföld csalogathatta ide egykor a titkos aranykeresőket.

2. A „tehér ház“, nyugatra egy 67 meter hosszú ágazatban, már igen diszesen s a meglátogatására mintegy hivogatólag néz ki. Az örökké teremtő s örökre megmaradó természetnek képe tárul itt szemünk elé s rohan soha nem nyugvó képzési folyamatban akadálytalanul az idő és romjaiból újabb képletek állanak elő. Tűk, csövek, kisebb pyramisok, vastag és vékony kiálló részek, nőnek vakító féhérségben, felülről lefelé Stalaktitokat képezve, vagy alulról felfelé diszes alakokban Stalagmitokat formálva

Mindig fáj az embernek, valahányszor ezen, meg csak képződési folyamatban levő kezdetleges alakokat lábaival tapodni kénytelen.

3. Utunkat déli irányban folytatva, egy igen tágas részébe jutunk a barlangnak, mely „dalsarnok“ nevet visel. Ezen üreg tetemes magassága 40. átmérőjének hossza pedig 76 metert tesz. Boltozatán felhőszerű csepkövek redőznek. Az oldalfalak szintén különféle ékszereket, diszitményeket mutatnak: karpitos menyezetet, számos kagylókat és füleket, valamint templomi szöszeket s más egyebet, mit a képzület e sajátos alakokban szemünk elé varizsol. A dalsarnok kezdeténél van egy vízforrás, mely „Britz-kutja“nak nevezetik, s vizálfását rendszeresen leülepedés útján gyakran változtatja. Vízét 1882. augusztus 30-án 10 négyzetmeter kiterjedésűnek, 2° C. mérsékűnek találtuk, míg a lég 8° volt. A dalsarnok legszélsőbb pontján még egy meglehetősen mély vízodor is van. A esarnokban felhangzó dal hatalmasan és meghatóan cseng a magas üregben s a földalatti sziklafalak között.

4. Balra a dalsarnoktól találjuk a 34 meter mélységű s lent vizeltölt ördög torkát. (Teufels-Schlund) ki ebbe követ dob, sokáig hallja azt szikláról sziklára gurulni, míg nem világosan hallhatólag a víz tükörbe csappan.

Eddig terjedtek az első Husz és Britz által 1881-ben tett felfedezések, melyek ugyanazon év őszén és telén Kaltstein, Verbóvszky és Britz által a következőkkel szaporítottak:

5. A parnasszus meredek, magas sárgásfehér cseppkőfal, melyen egy 18 meter magas lépcsőzet sokkal szebb barlangüregbe vezet.

6. Az Árpád sisakja délirányú fordulóban, 38 meter távolságra fekszik a Parnasztól s meglehetősen betölt egy magas boltozatu, barlangszerű üreget. Az óriás stalagmit 2.20 meter magassága és 2.48 meter körméréti. Árpád -- f. 907. — sisakjához hasonlít, ki a magyarokat győzelemről-győzelemre vezette. Magyarhont alapította és 20 évig állott fényben, dicsőségben a nemzet élén. (F. köv.)

A fentebbiek után az igazgató választmány s a tanári kar névsora következik. Ez utóbbiak száma az ének- és zenetanítókkal együtt 18. Az értesítő IV-ik részét a tananyag beosztása foglalja el, melyből kitűnik, hogy az itt életben volt tanterv áthidalja azon űrt, mely az állami gymnasiumokat a két prot. felekezet iskoláinak tantervétől elválasztja. mit szükségessé tesz az, hogy növendékei részint állami, részint felekezeti iskolákba mennek tanulmányaik folytatására. — Van nagy- és ifjúsági könyvtára, szép és gazdag muzeuma, jól felszerelt rajzterme és zeneiskolája. — Táptintézetének alapítói 12190 frt 75 kr., mely lehetővé teszi 42 frt évi díjért teljes és jó kosztal lássa el a szegényebb sorsu növendékeket. — Ifjúsági egyesülete van 5. u. m. önképző-kör, gyorsíró-kör, énekkar, gyámegylet és takarékpénztár. Ösztöndíjjal, az elengedett tan- és tápdíj nem számítva, 135 frtot osztott ki. — Tanári nyugdíjintézetnek, mely még csak két éves 346 frt 15 kr. alapja van. — A tanítványok száma volt 194, ezek között Gömörmegyén kívül Nógrád, Borsod, Arva, Turóc, Zólyom és Szepesmegyék szolgáltattak nagyobb számban növendékeket, úgy hogy növendékeinek tekintélyes része itt sajátítja el a magyar nyelvet.

A jövő 1883-ik isk. év szept. 1-én kezdődik. A pótlás és javító vizsgák aug. 28—30-án fognak megtartatni.

Levelezések.

Ajnácskő, 1883. júl. 30.

Tekintetes szerkesztő ur! Miután szíves meghívásunk dacára is ez ideig ajnácskői „Annabalon” becses megjelenésével bennünket megörvendeztetni nem méltóztatott, a következőkben van szerencsem becses lapját tudósítani.

Már a bált megelőző egész héten furdónk a vigalmaknak volt színtere. Sürgős-forgás, intézkedés minden irányban az igazgató részéről, e bál érdekében tolett-készítés, táncpróba a furdó-vendégek részéről jellemzik ama napokat, mert megjegyzendő, hogy valamint a multban nem egy „kis leány” lett „nagygyá” az ajnácskői furdó báljain, úgy most is több csinos leányka várta itt lázas kebelével az első csárdást, mely előtte feltárandó vala egy eddig ismeretlen új élet kapuját, melyen belől kivirulhat a szerelem bimbója egészen, teremhet rózsá, illatos; de hajlón tövis is, szúrós a rózsá ágon. — A régebbi divatu csárdások talán inkább megfélemlenek azon hasonlatnak, a melyben a csárdással kezdett életet a csárdáshoz szeretőm hasonlítani, mely miként az élet, előszörelve van édes suttogással, boldog szerelemmel, csak azután következik a zajos szenvedélyes tombolás, mely kifáraszt, kimerít, mint a való élet harezását, a való élet nagy küzdelme. de a mai divatu csárdások kevésbé alkalmasok az ilyen hasonlatra. Fiatal táncosaink oda gyűrik a drága toletteket egy zugba, mintha a szegény cigányt akarnák vele agyon fojtani, elbujva a mamák boldogságos pillantásai elől, vagy hogy nem levén semmi akadály az egymással szemben ásitó gardemak, akadálytalanul kacsingatgathassanak egymásra, azután rázzák a lábukat, dagasztanak erősen, mintha csak az volna a cél-jök, hogy a miniszterrel új padlót csináltassanak, a teremben legyen azután dolga a miniszternek is. Hát az ilyen tánc minden, csak nem magyar csárdás. Még is talán reggelig is eljárt a tűzes ifjúság, ha az igazgató ur a hetedik „hogyvölt”-ot derekba nem törí, mint dúló fergeget a százasos tölgyet. Szerencse, hogy az ajnácskői vidék fiatalága ma már sokkal műveltebb, higgadtabb még szenvedélyeiben is, mintsem az igazság, méltányosság komoly rábeszélő hangja. — A szép nem közös óhaja előtt meg ne hajolna, de finomabb ereszű is, mintsem az ilyen intermezókat ne igazi érteke szerint itélne meg.

A bál zavartalanul kitűnő jó kedvvel, emelkedett hangulatba, s oly nagyszámu s fényes vendégsereg részvételével folyt egész kivilagos-kivirradtig, minőre csak azok emlékeznek, kik az ötvenes években a furdó fénykorát is átérték. Csak a cigányokon esett meg az embernek a szíve, éjtél után 1 óráig nem volt 5 percznyi pihenésök. Egy órákor aztán az egész bál közönség az étterembe vonult s vasorított és pihent, már t. i. az kinek vacsora vagy hely jutott. A kiszolgáltnál még előkelő gavallérok is segédkeztek. — Felháromra történt a visszavonulás a bál terembe, de mintha csak kieseréltek volna előbbi fáradt lábaikat, szép táncosnőink és táncosaink, ujult erővel, hatványozott jókedvvel rakták egész 5 óráig, midőn aztán már a kelő nap is aranyos sugaraival kezdé bevonni a jobbra-balra elnyúló bérczek ormaít.

Jelen voltak a hölgyek közül: Gloszné Paukovich Nelli Mariska leányával, Klema nővérével Tibáról, Balázs-Károlyi Irén, Irén leányával, Zedvics Mariska k. a. Nógrádból, Martonffy Lászlóné Egerből, Madarász Ernesztin k. a. Jólsváról, Balog Sándorné Mariska leányával Kisujszállásról, Marton Béláné Budapestről, Kujnis Gyuláné, Gazdik Endréné Losoncziól, Szentmiklósy Béláné Csizről, Kartik Alk Róza, Csikány Mikályné Balassa-Gyarmatról, id. és ifj. Király Ferenczné, Benyo Béláné Rimaszombatból, Delhányi Ottil leányával Szarvasról, Szalmásy Józsefné Amália leányával, Szakal Vincezné, Marton Mariska, Lenke és Anna testvéreivel, Török Klemma és Ilka kisasszonyokkal Rimaszombatból, Záborszky Károlyi Róza, Róza leányával, Kubinyi Sándorné Irén és Jolán leányaival, Balajthy Lászlóné Erzsébet leányával, Halász Ferenczné Anna leányával, Norton Walterné leányaival, Vanicsék Berta kisasszonyával, Sallay Pálné, Sándorné, Saidner Rozáliával Détérből, Hubay Lászlóné, Kolozsváry Lajosné, György Dénesné, Rajzinger Jánosné, Burszky Sámuelné, Hollósy Józsefné, Trubint Lukácsné asszonyokkal Rimaszombatból, stb. A férfiak közül: Madarassy Dezső, gróf Berehtold Artur, Záborszky György, Jörg József, Szakal Vincez, Barna, Andor és Gyula, Marton János és István Rimaszombatból, Marton Ödön Budapestről, ifj. Török László, Lukács Géza, dr. Löcherer Tamás, ifj. Fornét Jenő, gróf Almásy Arthur, dr. Zsinger László, Sándor Béla főszolgabíró, Végh József alj. bíró Budapestről, Okolicsányi Ferencz, dr. Ebeczky Béla, Ebeczky László, két Szilágyi Salgó-Tarjánból, Koczourek főhadnagy, Fejérváry, Balajthy hadnagyok, ifj. Balajthy László, Kolozsváry Lajos, Simonffy Péter, 3 Simonffy testvér, Kiss tanár Losoncziól, Göllner Aladár, Szoboszlaj Kálmán, Pokorny Sándor, Trajtlér Mihály és Sándor, Bereczky testvérek stb.

Végig tekintve a hölgyek és férfiak e díszes során, lehetetlen ide nem írnom egy megjegyzést, mely önkénytelenül kerül tollam alá. Azt kérdezem ugyanis, hogy ezen furdó, mely magyánk minden tekintetben első helyen áll, sőt hazánkban is, győgyerejét tekintve, a leghatékonyabbak közé tartozik, mely csak az idén is több mint kétszáz nőnek

adta vissza életerejét, egészségét, kitűnő vize és levegője által, s ily fényes mulatni vágyó közönséghez volt szerencseje, mint az itt köztölt névsor is mutatja, mely arról tanuskodik, hogy van e furdónak nagy vidéke és melegen érdeklődő nagy közönsége, — mondom, egy ilyen furdó nem érdemelne-e meg egy kissé több gondot, nagyobb befektetést. Igyekezet volna itt, az tagadhatlan, de az magában véve nem elég. Furdó szobái kevés számmal vannak, ösztönt szólva azok sem elégitik ki a mérsékeltbb igényeket sem. De a legnagyobb hiba még is a lakszobák csekély száma, hiszen eddig azoknak hiánya miatt már több vendéget kellett visszautasítani, mint amennyi összesen befogadható. Az étkezést illetőleg talán ma már kevesebb a panasz, mint korábban volt, s drágának az egyáltalán nem mondható, sőt jutányos is, de itt is kevés és kényelmetlen a helyiség, nincs kellően rendezve a körülete, melyen a szem gyönyörrel pihenhetne meg, olyan utóli csárdá színében tünik fel az. Az ideiglenes furdóvendégre, kik pedig szép számmal fordulnak elő, nincs semmi számítás téve. A furdó igazgató személyisége az, a mely körül látszik itt öszpontosulni minden, ha ő bír elegendő tapintattal, — odaadó buzgalommal, mit kétségbe vonni nem lehet, sőt, a mi e sorokkal eléggé nem is méltányolható, talán pillanatra a piacokat fedezheti, de a jövőre nézve az biztosítékot még sem képez, pedig magyánknak, hazánknak ez áldásos hatású forrása méltán megérdemelné a tulajdonos részéről is a fölkarolást. B.

Hírek és vegyesek.

Személyi hír. Groó Vilmos tanfelügyelő tegnapelőtt Budapestre utazott, hogy az országos tanítóegyleti közgyűlés szervező tanácskozásában részt vegyen. — Mi csak gratulálhatunk egy a kormányának, mely e sok felelősséggel járó teendők egyik végrehajtójul megyénk tanfelügyelőjét hívta meg, mint a meghívottnak, kinek szakavatott képzettsége garanciát nyújt arra, hogy mindének ékesen és jó renddel történetendek.

A megyei állandó választmány gyűlése folyó hó 17-én leend.

Katonák átvonulása. E hó 3-án szokatlanul megelénkült a reggeli órákban, különben esendes városunk. Ugyanis ekkor vonult át rajta a Losonczi állomásozó 25-ik gyalogezred, hogy részt vegyen a Kassán tartandó őszi hadgyakorlatokban. A piacon mintegy másfél óráig tartottak pihenőt, míg a jólszervezett s valóban kitűnően képzett zenekar a Rákóczy, Hunyady, és több zeneművek előadásával gyönyörködtette a nagyszámu közönséget. Azok, kik az ötvenes évek szellemét, majd a provisorium korszakát figyelemmel kísérték, megvultunk lepetve, nemcsak az előadás művészsége, de inkább azon szellemek fel-felvilágítására, melyet e zeneművek ültettek át a hadiak keblébe s a mely ott ült az arcokon kivétel nélkül. Bizony-bizony csak elismeréssel adózatunk az ezred derék tisztikarának, hogy a katonai fegyvellemmel a tiszta hazafias érzelmét fejleszteni, ápolni s virágzásba hozni törekcsenek épen ott, hol különféle ajku a legénység. — Kötelesség és honfiéretet teszi hősse a katonát, e kettő pedig ott van bevéste a 25-ik ezred legénységének szívébe. Bárha mindenütt ekként volna!

Súlyos büntény felett fogjáténi a rimaszombati m. kir. törvényszék e hó 9-én. — Ugyanis — mint annak idején említettük. — Mihály Ignác, balogfalvi lakos február 28-án esti 8 óra tájban egy zsidót Várgede végén agyonütött. — azonban a gyilkosságot, — dacára annak, hogy kétségtelen bizonyítékok vannak ellene, még most is tagadja.

Haladunk. Rimaszombat városa lerontatta a „Széchenyi kert”-ben éktelenkedő fáházakat, hogy ezek helyére kényelmes lakházat építtessen, melynek bérleje egyszermind hivatva lesz a mulató közönséget izletes étellekkel és italokkal ellátni; a másik helyére pedig díszes nyári mulatóhelyet szándékozik állíttatni, mely nemcsak táncz helyiségül, de szini előadásokra is alkalmas legyen a nyári évad alatt. Az erre vonatkozó határozatok már szentesítve vannak, legfeljebb kérdés tárgyát csak az képezheti, hogy mely részén építtessék az fel. — Ugy halljuk, többféle nézet merült fel erre nézve s mi örömmel esatlakozunk azokhoz, kik legalcalmasabbnak tartják a lebontott nagyobb lakház helyét, mert ez magasabb a kert többi részénél, minek következtében a Rima kiadásaitól teljesen ment s az építkezés által a már szépen díszlő ültetvényekben kár nem eshetik.

Az ajnácskői furdóban folyó hó 19-én Lubi Gyuláné, Oláh Blanka és más jeles budapesti és gömörmegyei erők közreműködésével hangverseny leend.

Uj postahivatal Fügében naponkénti gyalogjárattal, melylyel a tornallyai postával lesz összekötöttesben, e hó 1-jével uj postahivatal szervezetelt, melynek keretében Baracza, A.-Kálósa, Güge, Oldalfala községek, Bodoló, Ablonca, Dobsa, Feeske és Vida-puszták osztattak be.

Figyelemztetésül. Általános igazság az, hogy olykorolykor különösen megyénk területén igen jó, sőt szükséges a buzavető mag változtatása. — Ez vezette megyénk gazdasági egyesületét a mult őszszel, midőn több a mi talajviszonyainkhoz alkalmas vetőmagvakat ajánlott a gazdakörök figyelmébe. — Ugy tudjuk, hogy tekintélyes mennyiség lett elvetve a mult őszön. Azonban most tekintve a termés mennyiségét, sokan nincsennek megelégedve az eredménynyel. — Holott, ha megfontoljuk, hogy az ezen magból kelt vetés a rozsdától és üszögtől ment maradt, hogy sulyra nézve jóval felülmulja az eddig általunk termelt fajbuzákat, s azért mert kalásza kisebb mint annak, mely már a mi talajviszonyunkat megszokta, nem kell felőle kétségkedni, mert a jövő évi termés mennyiségre nézve is kárpótolni fogja az egyes termelőket. — A ritkaságnak és a kalász kisebbségének oka épen abban keresendő, hogy éghajlati és talajviszonyainkat az ujonnan szerzett vetőmag még az első vetés alkalmával megérezte.

Az állami csendőrség f. é. november 1-sejével megyénkben is életbe lépő, az illető állomásokon a laktnyak kibérlése és rendezése már folyamatban van. Rimaszombatban a „Miklovics”-féle ház, mint a ezéla legalkalmasabb lett kibérelve.

A felvidéki magyar közművelődési egylet ideiglenes elnöksége részéről ezévi márczius hóban kibocsájtott 1500 taggyűjtő iv közül eddig 400 érkezett vissza. Minthogy ezen iverk számozva vannak, ennél fogva ujjolag felkerjük az igen tisztelt ivtartó urakat, hogy a mult május hó 1-ére visszavárt iverket habár üresen is, a kellő beszámolás tekintetéből már most haladéktalanul visszaküldeni sziveskedjenek. Ezen kérelmünket azért is tartjuk szükségesnek ismételni, hogy az ideiglenes elnökség az alakuló közgyűlés összehívására a szer-

vezkedő gyűléstől nyert utasításnak eleget tehessen, és a közgyűlést a mezei munkák közeledő bevégezése után azonnal egybebhívassa.

Az országos színészeti tanoda jövő tanfolyamára jelentkezők beiratására f. év szeptember hó 3. 4. 5-ik napja tüzetik ki és pedig naponként délután 3—5 óráig. A főlveteli vizsga tartatik szeptember 6-ik napján, d. u. 3 óráig az intézet helyiségében. — Az intézet helyisége B.-pest, Kerepesi ut nemz. színházi bérház III. em. 18-ik ajtó. — Ismételve megjegyeztetik, hogy a kik az uj szervezet iránt tájékozást óhajtanak, forduljanak szóval vagy írásban az orsz. színészeti tanoda titkárához, ki is az uj alapszabályokat készséggel megküldi. Írásbeli megkereséseknél a név, czim, lakhely és utolsó posta tisztán és olvashatólag kiírandó. — Az orsz. színészeti tanoda igazgatósága.

A tiszá-eszlári bünper végtárgyalása az augusztus 3-án kihirdetett felmentéssel véget ért. — Ugy a közvetlen gyilkossággal, mint a bünrészeség és bünpalástolással vádoltak teljesen fel lettek mentve. — Az ítéletet pénteken 11 óra után hirdette ki Kornis törvényszéki elnök, mely ellen Szalay magánvádoló fellebbezést jelentett be, míg a közzvádó és védők az ítéletben megnyugodtak. — A vádlottak azonnal szabadlábra helyeztetek, sőt tetemes pénzösszeg osztott ki közöttük, mit az orsz. izr. iroda küldött. — Móri-ézőt apja hívta, de kijelentette, hogy nem tér vissza az apai házhöz.

A kolora, bár nem oly mérvben mint eddig, folyton pusztit Egyiptomban. Kairóban 273, Alexandriában 1, a többi városok és kerületekben 613 ember halt meg 24 óra alatt. Ujjabb hírek szerint Bombayban is járványszerűleg lépett fel.

Nagy földregés pusztította el ma egy hete virradóra Olaszországnak egyik kis szigetét Ischiát, melyet a szárazföldtől keskeny csatorna választ el, s a mely — minthogy rajta több gyógyfurdó van, nagy látogatottságnak örvendett. Esti 9 és fél óra tájban erős rázkódás zavarta fel a közönséget s azok, kiket a szabadban talált, óriási porfelleget láttak csupán, melynek elszáttával a díszes fogadók, városok, falvak romjai tüntek fel, maguk alá temetve a nyugalomra tért lakókat. — A halottak számát többre teszik 5000-nél, a sebesültek s élveeltemetettek számát pedig még csak sejtteni sem lehet. Az egész szigeten, melyen 28000 ember tartózkodott, egyetlen várost kimélt meg a földregés. — Az érdekltség a szerencsétlenek iránt általános. A tudósok azt állítják, hogy nem a földregés okozta a katasztrófát, hanem a szigetnek sülyedése, mert a tenger áttörte a sziget réteget s így az egész összeomlóban van.

A miskolczi ipar és kereskedelmi kamara a mult hó 12-én igen érdekes gyűlést tartott, melynek jegyzőkönyvéből a következőket emeljük ki, mint amelyek megyénk vonatkoznak: „A sajt készítés Klenócson szép multtal bír. A tagosítás óta mennyiségileg okvetlen kevesbedett, jelen valóságában is elég jelentékeny arra, hogy viszonyail alaposan foglalkozzunk. Klenócson mult évben (vasuton és postán) elszállított sajt mennyiség, a turót ide számítva 10—15 m. mázsára rüg. Jelentékeny az a mennyiség is, melyet házalók naponta elvisznek. A kereskedést, illetve a piacszerzést, ez idő szerint Gregor János ottani postamester vette kezébe. Előadásából értesültünk arról, hogy a sajt nagyban szállítást főleg az akadályozza, miszerint (a vasuti szállítás ideje alatt) a sajt hosszabb ideig zárt terem lévén elhelyezve, könnyen megpenészed k. Azon tiszteletteljes kéressel járunk a nmélt. magas miniszteriumhoz, méltóztatassék kieszközőlni, hogy a sajt készítmények ugyanazon kedvezményben részesüljenek a vasuti szállításnál, melyekben a friss gyümölcs részesül, vagyis szállíttassék a közönséges teherárúknak feladott sajt küldemény a legelső gyorsírukat szállító vonattal. A szállítási idő ez által rövidül, a szállítási költség csökken, s a sajt kereskedés abba a helyzetbe jut, hogy a csehországi versenyyel teljes erejéből szembeszállhat.”

„Jolsva rendezett tanácsú város összes kereskedői nevében van szerencsénk a következő sürgős kérest intézni a nm. m. kir. miniszteriumhoz: Jolsva a Budapest és Bécsből érkező levél postát Tornallyán át kapja. Az ezen posta esomagokat szállító vonat d. u. 1 1/2 órákor érkezik Tornallyára. Tornallyáról Jolsvára egy lovas postakocsi szállítja. Dacára annak, hogy a kocsi Harkácsot lovat vált, csak esti 7 órákor érkezik meg, holott az ugyanazon vonattal érkező utasok már 4 1/2 órákor Jolsván vannak. A posta ezen lassu érkezése bennünket első sorban érdeklő és észlelt hátránya az, hogy a levelek nappal nem rovatoltathatnak és nem kézbesíthetők. Hátrány ez azért, mert a mind sürűbben érkező gyümölcs, sajt s egyéb terményre vonatkozó sürgős megrendelések csak másnap eszközölthetnek. A megrendelés keltétől a megrendelt áru kézhez vételég eszerint a legpontosabb elintézés mellett is, 9 nap telik el. Sajnosan tapasztaltatott ugyane postinál az, hogy a vidéki kereskedelemben, ugyszólván nélkülözhetetlen s mindinkább sürűsödő posta esomagok oly állapotban érkeznek meg Jolsvára, hogy az áru igen sok esetben hasznavehetlenné vált. Mindkét bajon akként lehetne segíteni, hogy Jolsva és Tornallya között rendes carriol postajarat rendeztetik be. E postajarat 2 lovat rendelkezvén, ugyanazon időre, mint az utasok Jolsvára, fog érkezketni s a levelek még az nap okvetlen kézbesíthetnek. Vonatkozva fent előterjesztett és az illető körök által tapasztalt s tarthatatlanoknak jelzett állapotokra, azon szép jövedelemre, melyet a jolsvai posta a kinstárnak biztosít, kérjük a magas miniszteriumot, méltóztatassék sürgösen megkeresni a nagyméltóságu közlekedési miniszteriumot a postajarat engedélyezésére, annál is inkább, mert a gyümölcs-évad alatt Jolsva igen jelentékeny szerepet igérkezik játszani a kivitelben.”

Ujjfalvy utazása Párisból Samarkándig, aczime az uj műnek, mely mint a Révai testvérek kiadásában megjelenő „Világhírű utazások Könyvtára”-nak immár harmadik nagy munkája legközelebb indult meg és melynek első három füzetét mi is vettük. — Széchenyi keleti utazása és Stanley csak nem régen befejezett epochalis műve, mely ugyancsak az utazási könyvtárnak diszpeldányait képezi, méltó bevezetői voltak azon irodalmi ágnek, melyért eddigelé kénytelenek voltunk külföldre fordulni. Ma már a legjelesebb utleírások, a leghíresebb utazók kiváló műveit magyar nyelven olvashatjuk, és ép ez a legfőbb ok, hogy most Ujjfalvy művét is őszinte örömmel üdvözöljük. — A mint az eddig megjelent füzetekből meggyőződhetünk, itt még kevésbé van az olvasó annak kitévé, hogy az utleírás száraz, vagy talán tudományos modora unatni fogja őt. Hogy e gyuanu eloszolják, elégnék tartom annak felemlítését, hogy Ujjfalvy ur csak utazott, de hogy mit tanult és tapasztalt az uton, azt Ujjfalvyé

asszony írta meg saját észleletei és feljegyzései nyomán, még pedig a legérdekesebb, a legvonzóbb, egy szóval azon kellemes, kedves, elragadó modorban, a mint csak francia tud írni. A jelen füzetek az elindulást, az utazó párnak Párisból való távozását, az előkészületeket a hideg ellen tárgyzák élénk festéssel, megkapó részletekkel tarkítva. A mit különösen meg akarunk jegyezni, azon körülmény, hogy több és pompásabb képet még az illusztráció tekintetében talán páratlanul álló német díszművekben sem láttunk. Az utazásnak legszebb részei — és ilyen számtalan volt — művészi kivitelű rajzokban vannak megörökítve, úgy hogy csak szemléletében elmélyedve, az olvasó szellemileg csakugyan maga is megteszi az utat az irónóval együtt. — A mű előfizetési ára ugyanaz, mi az előbbieké volt. Egész évre (26 füzet) 8 frt, félévre (13 füzet) 4 frt. Egy füzet ára csak 30 kr. — Ha az első füzetekről bárkinek is alkalma lesz véleményét mondani, véleménye csak a legőszintébb ajánlat lesz.

CSARNOK.

A játékos.

(Folytatás.)

Álljunk meg egy percze, mielőtt különben is végtelenség siető történetünk felyamat tovább is követnők, vessünk egy futó pillantást a multakra, világosítsuk fel, elbeszélésünk még netalán homályos részleteit, így bizonyára könnyebben érthető leend előttünk, maga a fentebbi epizód.

Bizonyára emlékezni fog még a szíves olvasó amaz elbeszélés tiz év előtti végzetes jelenetre, midőn Kamill nagybátyja által értesülve, a közvetlen ugyan nagybátyját, de közvetve őket is fenyegető, nagy horderejű veszélyről; hogy annak becsületét, s vele, általa magának a Valdano névnek régi, moesoktalan hírnevét megmentse, önként, habozás nélkül hozzá meg ama nagy, egész életboldogságát összetépető áldozatot, lemondván Laura kezéről, kit kora gyermekségétől már magáénak tartott, hogy az a dús gazdag, Albani bankár neje lehessen.

Ő maga e végzetes, emlékezetes jelenet után, elhagyván nagybátyja házat, kis falusi jószágára, mezei lakába tért vissza; itt élt huzamosabb ideig, teljesen elvonulva a világtól, fájó szívvel, összetört kebellet, régi kedvenc foglalkozásához a festészethez fordult, felvette újra eldobott esetét, abban keresett enyhülést, abban feledést.

Hasztalan kísérlet, fájdalma nem enyhült, az ütött seb sajgott tovább, tovább: esete nem adott szórakozást, s bár mint igyekezett nem tudott feledni, órákig elült mozdulatlanul egy-egy képe előtt, anélkül, hogy azon csak egyetlen vonást tett volna, s emellett fájdalmasan kelle tapasztalni, hogy a lelket ért esapások, megrázkódások, s az az egész életére kiható keserű esalódás, művészetére is súlyos esapást mért; rajzai, festményei minden ihlet nélküli, izléstelen másolásokká váltak, bármily tárgyba fogott, nem sikerült, úgy, hogy végre is teljesen kikeresítve hajítá el esetét, s tépte össze vásznát, s belátta hogy az élet utójára is, teljesen elviselhetlenné válik ránézve, összeszedte mindenét, kis birtokát, mezei lakát pénzzé téve, odahagyta Nápolyt, oda Olaszországot, egy dús gazdag, gyermektelen magános rokónához utazott, az apróbb német hercegségek egyik vidékére. Ettől fogva élete teljesen más fordulatot vett. A sors úgy látszott megelégette szenvedését.

A gazdag, gyermektelen rokon nagy hivatalt viselt, befolyásos állami hivatalt, s ott lakott, ott volt pompás palotája a hercegség fővárosában, közvetlen az uralkodó nagyherceg közelében, kinek kegyét nagy mértékben bírta.

A jó rokon melegen, szívólyesen fogadta Kamillt, nem sokára bemutatta az uralkodó hercegnek, ki igen megszerette a kedves, tanult, nyelvtudó ifjút, s a fiatal Valdano előtt fényes életpálya nyílt; esetét örökre odahagyta, diplomáciai pályára lépett, jeles készsége, fényes szellemi tehetségei, miknek már korábban is, annyi jelét adta, csak hamar egyikévé tevők kora jelesebb diplomatáinak.

Kötelességei hű teljesítésében férfivá, komoly érett gondolkozású férfivá nőtte ki magát.

Tapintata, ügyessége, melylyel a hercegség külügyeit vezette, csak hamar a legnagyobb becsület, elismerést vívták ki számára mindenütt, az egész európai kontinensen.

Emellett természetesen anyagi körülményei is megváltoztak, meg kelle változniok; az az állás, melyben a jó rokon közbenjárása juttatta, eo ipso megkövetelte, hogy rangjához illőleg, mint egy tekintélyes hercegség nyagykövetétől megvárható, lépjen fel, mondhatjuk: már külső megjelenésében is, azt mutassa, a mi valóban.

Nagyban elősegíté, nagyban hozzájárult ehhez, hogy gazdag rokona elhalván, őt tevő általános örökösévé.

Ime kárpótolva volt hát, kárpótolva lehetett, egykori vesztesége, az a fény, pompa, mely körülvette, az az elismerés, melyben uralkodójától, s kora legjelesebb embereitől részesült, enyhíthette, sőt talán teljesen be is gyógyíthatta a tiz év előtt néhez fájó sebet.

Gazdag volt, tekintélyes ember, hírneve hosszú időre meglőn alapítva.

S mégis, mégis hiányzott valami, hiányzott a legfőbb, az az elvesztett éden: hiányzott a boldogság, a megelégedés.

Őh a szív sebet, a lélek feldult világát, fény, pompa, jólét, hírnév, vissza nem adhatják, üres marad a szív, üres és kihalt mindezek mellett is, az az elismerés, az a társadalmi magas állás, magas rang, nem nyújthatnak, nem adhatnak elég kárpótlást a multért, a mult veszteségeiért.

S épen azért, vajjon lehet-e esodálnunk, ha most, midőn tiz év elteltével, követté neveztetett ki a nápolyi udvarnál, kapva-kapott az alkalmon, s mohó vágygyal, lízas sietséggel iparkodott új díszes állomását elfoglalni s mohó vágygyal sietett, a rég látott kedves földre, a rég látott kedves tájra, lehet-e esodálnunk, ha a már-már elalvó láng újra fellobogott, s a szív, a esalódott szív, újra remélni kezdett Nem és ezerszer nem!

Ott lenni ismét, ott közelében: látni, felkeresni őt, kit még ma is szeret, kit még ma is imád, bár tudja, hogy másé, s hogy az a házasság ledönthetetlen válaszfalat emelt közéjük, őh ez a gondolat, őh ez a tudat, mintegy új életet látszott adni a fiatal grófnak, többet ért az neki minden hatalomnál és fénynél.

Boldogító érzések, ezer és ezer édes gondolatok között kelt utra Nápolyba, s látogatta meg, már pár napi ott mulatása után a fővárosához közel eső Albani-féle villát. — Hogy milyen eredménnyel, tanui valánk.

Az első látogatást csak hamar követte a többi, s gróf Valdano Kamill, az ifju nápolyi követ, rövid időn, állandó vendége lett az Albani villának, szabad óráit szüntelen e kies mezei lakban, a kedves, ránézve kétszeresen kedves esalódnál, illetve annak háziasszonyánál tölté.

A gazdag, hírneves bankár büszkeségének hízelt e kitüntetés, s házában mindig szívesen látott, kitüntetett vendége volt, az elismert tekintélyű s legjobb hírnévvel díszeskedhető német követ, s e követben egyszersmind rokona. Őh ez nagyban emelte háza tekintélyét, hírsága bő táplálékot nyert.

Veszélyre természetesen nem is gondolt. — Arra az egykori viszonyra, mely neje s az ifju követ, akkor még

egyszerű igénytelen festő között fenállott, nem is eszmélt, azaz helyesebben mondvá, tudta ő mily áron, mily áldozattal nyerheté meg neje kezét, de ismerte Laura szép lelkét, feddhetlen jellemét is, mely alacsonyagra nem képes.

Nem kívánt ő nejétől szerelmet, nem, a szó valódi értelmében, csak becsület, szigorú megtartását annak, mit a becsület, a társadalmi törvények, udvariassági szokások követelnek, s ezek ellen nem lehetett legkisebb oka sem a panasza, a látszat megvolt mentve, Laura női kötelességét híven betöltötte, hidegek, egykedvűek voltak egymás irányában; maga a bankár legtöbb idejét házában kívül töltötte, hanem a világ mindezekből nem tudott meg semmit, előtte Laura és férje a legszebb házaseletet éltek, a legjobb férj és feleség voltak.

(Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Gömörmegye alispánjától.

Hirdetmény.

6696/1883. szám. — A megyei bizottság tagjai névjegyzékének a jövő 1884. évre leendő kijavítása és megalapítása tekintetéből teendő intézkedések, — a kir. Ludovica akademián törvényhatóságunk által a Gróf Butler-féle alapítványi helyre bemutató növendék pályázati folyamodványának elbírálása s a kir. honvédelmi miniszteriumhoz leendő felterjesztése sürgős tárgyalást igényelvén, ezekből — némely sürgős magán érdekű ügyek is fogván tárgyalás alá vétetni; főispán ur ő méltóságával egyetértve folyó hó 18-ára d. e. 10 órára rendkívüli megyebizottsági közgyűlés megtartását tűzöm ki a rimaszombati székház nagytermében; arra és akkorra a megyei bizottság tagjait ezennel tisztelettel meghívom.

Rimaszombatban, 1883. évi augusztus hó 2-án.
Szontagh B. alispán.

Gömör-Kishontmegye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

6531. sz. — A rozsnyói, nagy-rözei, rimaszombati és rimaszombati járási szolgabírói hivatalnál rendszeresített 300 frt fizetés és 60 frt lakbérlettel járadalmazott közgazgatási gyakornoki állomások pályázat útján lévén betöltendő. — ismételve felhivatnak mindazok, kik ezen állomások valamelyikét elnyerni kívánják, hogy kellelőleg felszerelt s jogi tanfolyam bevezetéséről, vagy államtudományi vizsga letételéről szóló bizonyítvánnyal ellátott kérvényeiket Rimaszombatban az alispáni hivatalnál folyó évi augusztus hó 20-ig adják be.

Rimaszombatban, 1883. július hó 28-án.

Szontagh, alispán.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. L. Vettük, köszönjük, közöljük.
T. S. Annak idejében expediatott.
K. A. Sorát ejjük.
H. T. J. A lap megy.

Felölös szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Tamásfalán (saját házában) mindenféle nagyságu és színű, saját gyártmányu s kőszénnel is fűthető

cserépkályhák

nagy választékban, jutányos áron mindig kaphatók. — Megrendelések pontosan teljesítettek.

Tamásfala, (u. p. Rimaszombat) 1883. június hó 4-én.

6—6

Andrik Sámuel, kályhás-mester.

Haszonbéri hirdetés.

A rozsnyói püspökség tulajdonát tevő Sajó-Püspöki és Velkenye községében gyakorlandó „malom regalejog,” folyó évi augusztus hó 6-án Sajó-Püspökiben, az uradalmi kasznári hivatalban, délelőtt 9 órakar megtartandó nyilvános árverésen, jövő 1884. évi január 1-től számítandó, három egymást követő évre, a legtöbbet ígérőnek

haszonbérbe fog adatni.

Bánatpénzül leteendő az árverés kezdetével 800 frt o. é.

A feltételek Rozsnyón az igazgatói irodában — Sajó-Püspökiben az uradalmi kasznárnál bármikor megtekinthetők.

Fábián Ferencz,

3—3

püspöki uradalmi jószágigazgató.

A gazdaközönségnek!

Van szerencsém a t. gazdaközönségnek szíves tudomására hozni, hogy semmiféle fáradságot nem kimélve, sikerült egy minden igényeknek megfelelő

gépjavító műhelyt

felszerelnem, hol most már bármimű nagyobb javítások, mint: gőzgépeken új tüzszekevények és csövek alkalmazása, stueczolások és egész felszerelések — gyorsan és jutányosan — **jótállás mellett** eszközöltetnek.

Ugyanez alkalommal nem mulasztom el ajánlani egészen újonnan berendezett gazdasági

gépraktáramat,

hol mindenféle **kézi- vagy járgányeséplőgépek, rosták, triőrök, hármassékék, Howard-féle vasboronák** stb. stb. a legnagyobb választékban — 10%-al olcsóbban mint a bárhol vásároltak — kaphatók.

Rimaszombat, 1883. jun. 15.

Szójka János, gépész.

Műhely és raktár: temető-utca 20. szám alatti házában.

Hirdetmény.

3324/1883. sz. — A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik: miszerint a m. kir. államvasutak bánréve-füleki vonal számára az alább megnevezett határokbán kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínerre a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: Bánréve községre nézve 1883. évi szeptember 3-án reggeli 8 óra. Az érdekeltek felhivatnak miszerint netalán észrevételeiket a fentebbi határnapon a bizottság előtt előterjeszszék különben a kisajátítás és a felvett térfogat ugy a feljegyzett szolgálmatk s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek. Egyuttal felhivatnak mindazok a kik a fentebbi határokbán a m. kir. államvasutak bánréve-füleki vonal számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kített kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak vagy ezen összegre bármí ezim alatt igényt tartanak: ezeket 1883. évi szeptember hó 30-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve a bekebelezett vagy felülkebelezett tétel pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le tagnak törölteni. Az összeírás térkép és egyedi kimutatás a telekshivatalban betekinthezők. Kelt Rimaszombatban 1883. június 22-én a rszombati kir. tszék mint tkvi hatóság.

Fornét, kir. tszéki elnök.